

Polskie style narodowe 1890-1918 – nowa wystawa w krakowskim Muzeum Narodowym

Już 2 lipca w Muzeum Narodowym w Krakowie ruszy nowa wystawa: „4 x nowoczesność: Polskie style narodowe 1890-1918”. Celem przyświecającym twórcom jest ukazanie nowoczesności jako ważnej części polskiego kodu kulturowego. Ekspozycję będzie można oglądać do 2 stycznia 2022 roku.

Wystawa nawiązuje do charakterystycznych dla XIX i XX wieku poszukiwań tożsamości narodowej i stylu podkreślającego lokalne odmienności oraz aspiracje. Wyeksponowanie owej tradycji i kulturowej odrębności na nowo służyć miało między innymi uzasadnieniu prawa do politycznej suwerenności. Najistotniejszym źródłem inspiracji dla ówczesnych twórców była sztuka ludowa.

Jak zaznaczają twórcy, w narodowych trendach modowych obficie czerpano z tradycji ubioru szlacheckiego i mieszczańskiego, podkreślając tym samym patriotyczne nastroje zogniskowane wokół powstania styczniowego. Kolejnym prezentowanym na wystawie stylem jest styl zakopiański wykreowany przez Stanisława Witkiewicza, inspirowany sztuką podhalańską. Sam artysta mówił, że prezentuje on nie tylko oryginalną formę, ale jest także wyrazem narodowego solidaryzmu.

Kuratorzy wystawy wyróżniają także kulturę ludową Hucułów, która okazała się również ważnym źródłem inspiracji dla artystów ukraińskich. Z czasem zaczęto łączyć ją ze stylem zakopiańskim.

Znaczącym akcentem w omawianym okresie było powstanie Towarzystwa Polskiej Sztuki Stosowanej, w którego skład weszli wybitni twórcy Młodej Polski, m.in. Stanisław Wyspiański i Józef Mehoffer. Krakowskim twórcom przyświecała idea połączenia w swym artystycznym rzemiośle sztuki narodowej i nowoczesności. Zajmowali się oni różnymi dziedzinami projektowania, od tkaniny i ceramiki po plakat i druki reklamowe. Następcą Towarzystwa stały się tzw. Warsztaty Krakowskie, w których skład wchodził czołowi przedstawiciele polskiego XX – wiecznego designu: Karol Homolacs, Wojciech Jastrzębowski i Jerzy Warchałowski. Rozwinęli m.in. takie dziedziny jak meblarstwo, introligatorstwo, tkactwo, kowalstwo artystyczne czy zabawkarstwo.

Wystawa porusza jeszcze jeden interesujący wątek – związek powstałego w latach 80. XIX wieku języka esperanto z działalnością Towarzystwa Polskiej Sztuki Stosowanej. Zaczynem dla tej kooperacji była wizyta Ebeneзера Howarda na „Wystawie architektury i wnętrz w otoczeniu ogrodowym”, gdzie wygłosił w esperanto wykład o swojej koncepcji miast-ogrodów.

Ten ostatni akcent szczególnie dobrze ilustruje charakter XIX i XX – wiecznych dążeń artystycznych – z jednej strony skupionych wokół rodzimej tradycji, czerpiących z narodowego folkloru, z drugiej –

nawiązujących do ogólnoeuropejskich trendów i ducha
internacjonalistycznej współpracy na zasadzie partnerstwa między
wolnymi narodami.

Zobacz broszurę wystawy